

постійно змінюваних умовах виробничої системи і можуть бути формалізовані в системі обліку.

Важливим завданням інформатики стає інтелектуалізація суспільства та його підсистем, в тому числі й економічної. Метою цього процесу є розширення творчого елементу в роботі працівників, а також соціальних систем - управлінського апарату, працівників бухгалтерії тощо. Основна увага зосереджується на змістовій стороні функціонування систем та їх віддачі, а це означає, що процедури, регламенти, документи, управлінські структури повинні бути переглянуті і оптимізовані за критерієм "розумності" та показниками витрачання часу на ті чи інші функції й розширення обсягу інформації.

Процес створення нової парадигми вимагає від наукового співтовариства переосмислення функцій обліку з пасивного виконання приписів фінансового обліку, що стримує ініціативу бухгалтера – економіста у формуванні інформації про діяльність підприємства, і стати активним творцем майбутньої інтелектуальної системи, що сприяє розвитку бізнесу в країні.

Список використаних джерел

1. Иванов В. Теория информационных систем. Свободный полет, том 3[монографія] / – В. Иванов. – Спб: Серебряная нить, 2015. – 294 с.
2. Литвин Б.М., Пушкар М.С., Наринский А.С. Учет затрат и калькулирование себестоимости в строительстве:[монографія] / – М.: Финансы и статистика,1985. – 125 С.
3. Пушкар М.С., Чумаченко М.Г. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація:[монографія] / М.С.Пушкар, М.Г.Чумаченко. – Тернопіль: Карт – бланш, 2011. – 336 с.
4. Пушкар М.С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія:[монографія] / М.С.Пушкар. – Тернопіль: Карт – бланш, 2007. – 359 с.
5. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку:[монографія] / М.С. Пушкар. - Тернопіль: Карт - бланш, 2007. – 152 с.
6. Бухгалтерский учет и психология :[монографія] /под общ. ред. Н.А. Каморджановой. – М.: Проспект, 2014. – 197 с.

Хомин П. Я.

доктор економічних наук, професор
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

ПІДМІНА ПРОБЛЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЙОГО ТЕОРІЇ

*Нуль ... завжди стає там, де цифра уже є.
Ганна Чубач*

Як не прикро, але в останні роки у вітчизняній теорії бухгалтерського обліку відбулася підміна проблем, оскільки все більше тих, які відповідають словам відомої поетеси, взятими як епіграф до тез. Адже вслід за поодинокими "метрами", котрі бездумно підхоплюють чужомовні перекладні й через це перекручені термінологами, які з жодного боку не можна приточити до бухгалтерського обліку, шикуються колони "дециметрів" – послідовників, створюючи тим самим враження, нібито справді немає більш актуальної проблеми, як приміром заміна цієї назви на невідь-що, аби інше. Мабуть не читали творів земського статистика, потім каліфа на час в роки "чрезвычайного учета" О. Чайнова, який сто років тому вже носився з ідеєю перейменування бухгалтерського обліку в економічний. Чи не знають епатажів на адресу подвійної бухгалтерії "юдофоба Ф. Єзерського" (Я. Соколов) з

його *idee fixe* "потрійної системи счетоводства". Бо якщо продовжуватимуть в тому ж дусі, то мабуть залишаться в обліковій теорії в якості "бухгалтерофобів", визнаних, подібно до Ф. Єзерського, "шарлатанами, ведущими мелочную торговлю пилюлями вредоносних идей"[2, с. 247-248]. А він же пробував хоча щось конкретне пропонувати, на відміну від теперішніх компіляторів, які видають переписані нерідко з орфографічними й смисловими помилками чужі формулювання за власний вклад у теорію бухгалтерського обліку, хоча уподібнюються цим до буквоїдів-короїдів, що повзають під корою дерев, нищачи їх. При цьому деякі з них¹ навіть щиро увірували, що такі потуги на часі, оскільки, на жаль, не обізнані з історією нашого предмета, як і з його методикою, адже їхні знання обмежуються прослуханими в упівуха впродовж двох-трьох семестрів лекціями й похапцем скопійованими з підручників шпаргалками для екзаменів. Хоча "вивчити й засвоїти подвійну бухгалтерію – за твердженням її видатного теоретика, інженера за освітою фон Дітмара, – виявилось значно важче, ніж вищу математику"[1, с. 8]. Отож вони, кажучи словами А. Вольфа, "... в деле бухгалтерии младенчески чисты душою"[4, с. 67]. Де вже тут керуватися настановою Р. Декарта (1596-1650): "Ні авторитет, ні досвід не можуть бути визнані як науковий метод, оскільки ці "ідоли" завжди загрожують дедуктивному мисленню". Що, власне й маємо, позаяк усілякі контролінги, екаутінги etc. є тією ж свиткою, тільки навиворіт.

При цьому, заповнені іншомовними термінами, вони здебільшого вставляють їх не до ладу, й найчастіше це помітне при вживанні слова аспекти², замість якого доречнішим було би, зважаючи на сумбурну беззмістовність викладу подібних есеїв, писати апспекти³, якими вони вкотре заповнюють часописи, ба навіть "монографії". Відтак стосовно становлення бухгалтерського обліку в Україні, замість доволі спірного поділу на історичні періоди, приміром, виникнення різних способів реєстрації фактів в облікових реєстрах у вигляді систематичних і хронологічних записів, розповсюдження методу подвійного запису – як перший; видання перших праць з обліку, виникнення облікових теорій – другий; становлення бухгалтерського обліку як галузі наукових знань – третій; розширення державної регламентації національних облікових систем і звітності, точніше можна, на нашу думку, виокремити два етапи – розквіт і занепад. Бо саме останнє стало чітко проявлятися тоді, коли його теорію стали наводнювати опуси титулованих нездар, які попри титули до "заслужених" уключно, за своєю здібністю не можуть стати врівень з тими представниками минулих поколінь, котрі не маючи формальних наукових регалій, як-от С. Бутко (1894-1968), назавжди залишаться в ній як визнані визначні вчені. Якщо ж уже не терпиться показати застосуванням іншомовних слів свою "вченість", то видається, що в цьому випадку, замість латинського *aspektus*, доречнішим буде *nuance* – нюанс, себто відтінок, тим паче, зважаючи на те, що в текстах таких, перепрошую, "науковців" справді йдеться про ледве помітну різницю між чужими й скопійованими твердженнями.

Та це ще півбіди, бо найгірше, що такі настанови "метрів" сприймають як істину в останній інстанції "дециметри"-послідовники, створюючи масовістю тло для профанації теорії бухгалтерського обліку. Відтак уже й ті автори, котрі мають іншу думку, або – як висловився один із "метрів", – "мислять у протилежному напрямку", побоюються суперечити цим візіям, отож останні дістають видимість парадигми. Для прикладу можна навести назви навчальних предметів, скажімо, "Фінансові обліки раз-два", "Облік і звітність в оподаткуванні", зрештою й чергове перейменування спеціальності, яке прийшло на зміну попередній, що могла би претендувати як символ безглуздя на відзначення медаллю "Страшне перо не в гусака" – за рубрикою в колишньому журналі "Перець". Адже

¹ Немало й кон'юнктурників, адже С.-Є. Лец відзначав, що графоманія буде рости в міру прогресу недорікуватості.

² Аспект – точка зору, з якої сприймається те або інше явище.

³ Апспекти – найменш значні дрібниці.

вважати, нібито кожний випускник вузу за обліковою спеціальністю автоматично стає ще й аудитором, якимось нікому не приходило в голову навіть тоді, коли рівень їхньої підготовки дозволяв їм відразу обіймати посади головних бухгалтерів. Тепер же, як відомо, ними призначають лише тих, хто відпрацював на практичній роботі не менше трьох років. Аудитором, як виявляється, можна бути й без цього. Правда, якби навіть когось із тих "метрів", які повчають інших, що нібито в фінансовому обліку й звітності все стандартизовано, отже й зрозуміло, відтак, мовляв, пишуть дисертації про улюблені ними ефемерії, спробувати залучити до проведення аудиторської перевірки, то можемо гарантувати їхню моментальну аб'юрацію, адже будь-яка чергова зміна в формах звітності зумовлює їхній стан, подібний до описаного В. Маяковським: "... Глядят как в афишу коза ... в тупой ... слоновости, мол, откуда и что это за ... новости?".

Аби в цьому переконатися, досить поцікавитися в них, з якими алгебраїчними знаками вказуються антиподичні показники статті 2300 "Витрати (дохід) з податку на прибуток" "Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф. № 2, адже в ньому, видно із-за похапливості щодо "реформування" звітності, їх не вказали. Ну, а коли спробувати вияснити з кимось із "метрів" чи "дециметрів", яким-то робом перетворення витрат з податку на прибуток у дохід відображається за кореспонденцією рахунків, то в цьому випадку спостерігатимемо німу фінальну сцену з п'єси М. Гоголя "Ревізор".

Адже "бухгалтерія надто практична справа, й щоби її пізнати, треба ... працювати, працювати практично, розбиратися в документах ..." [3, с. 3]. Й перескочити цей бар'єр, аби відразу втрапити в коло видатних теоретиків, неможливо, що й доводять розтиражовані компіляції теперішніх "метрів"-верхоглядів, які намагаються їхнім числом це заперечити. Тому всім, хто присвятив себе науці, треба це твердо запам'ятати, а не підлаштовуватися під усі подуви вітру, які приносять піну на гребені псевдонаукових видань. Адже рано чи пізно ця піна спаде й відразу стане ясно, хто справді впрягався в плуг теорії бухгалтерського обліку, чи був персонажем ідіоми: "Ми орали".

Список використаних джерел

1. Дитмар Н. Ф, фон. Основы счетоводства (По новой форме). — Харьков, 1907.
2. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков и до наших дней. — М.,: ЮНИТИ, 1996. — 638 с.
3. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учёта / Я. В. Соколов. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 496 с.
4. Счетоводство, 1888.

Хорунжак Н.М.

доктор економічних наук, доцент

Власенко Ю.О.

магістр

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ОРЕНДИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Бюджетні установи, здійснюючи свою основну діяльність, іноді володіють майном, використання якого є неефективним. Здебільшого це пов'язано з неповною зайнятістю робочих площ через відсутність запитів. Такі вільні приміщення (площі) можуть здаватися в оренду. Здебільшого керівництво (розпорядник бюджетних коштів) має не лише юридичні